СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — **UKRAINIAN DAILY**

РІК LVII. Ч. 56. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 10-го БЕРЕЗНЯ 1949. — No. 56. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 10, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ОСВІТА ПЕРШОЮ ОБОРОНОЮ ПРОТИ КОМУНІЗМУ, ПРИГАДУЄ ПРЕЗИДЕНТ

Винтер Парк, у Флориді, 8 березня. — Президент Труман пригадав ще раз, що освіта це зброя, якою можна побороти комунізм вдома і закордоном. На спеціяльнім зібранні в Ролинс Каледж, підчас якого його наділено почесною грамотою доктора людяности, заявив Труман: „Освіта це перша наша оборонна лінія. У конфлікті засад і політичних ідей, які розділюють сьогоднішний світ, надія Америки, наша надія і надія світу лежить в освіті. Тільки освітою можна побороти сіти комунізму. Звільнена від кайданів душа вільної людини дає духову оборону, непереможену досі й непереможну в майбутності. Ми можемо не знати, що діється поза Залізною Заслоною, одначе ми знаємо, що розумі народу в европейських демократіях, який живе перед Залізною Заслоною, є найліпша надія миру в сьогоднішніх часах".

Президент приїхав літаком з морської бази в Кій Вест до Ролинс Каледж, де його привітав губернатор Флориди Фулер Ворен серед великого здвигу народу. Губернатор назвав президента „провідником свободолюбних людей" в ділянці расовій, економічної рівности й миру.

ДВОПАРТІЙНА ЗАСАДА ПРИ ОБОРОНІ.

Вашингтон. — Луїс А. Джансон, наслідник секретаря оборони після уступлення Форестала, дібрав для себе республиканця як одного з двох головних помічників. Ним є Пол Г. Гріфіт з Пенсилвенії, який у минулому був краєвим командантом Американського Легіону. Другим помічником буде полк. Луї Г. Ренфров, асистент військового прибічника при президенті. Оця засада двопартійности в департаменті оборони буде провідною засадою для секретаря Джансона в майбутності.

ОДОМ ПЕРЕЛЕТІВ З ГАВАІВ ДО НЮ ЙОРКУ В 36 ГОДИНАХ.

Тітерборо, у стейті Ню Джерзі. — Вилієм Одом, який перелетів одинцем у малім літаку без перестанку з Гонолулу, на островах Гаваї, до Тітерборо, під Ню Йорком осягнув рекорд у одиночнім леті. Він перелетів 5,300 миль впродовж 36 годин, коли його припаси газоліни були на вичерпанні. За нюйорським часом він виїхав з Гонолулу в неділю в год. 12.13 сполудня, а осів у Тітеборо у вівторок в год. 12.05 сполудня. Його полет не був зголошений в міжнароднім бюрі аеронавтики і тому не має міжнародного значення.

ЗА ЗАБЕЗПЕКУ ЗАСАД РОДИННОГО ЖИТТЯ.

Сан Франциско. — У нашій країні заходить потреба охорони морального здоровя й забезпеки родини стейтовими чинниками, як це ствердив на конвенції Краєвої Конференції Католицької Добродійности о. Едґар Шміделер, директор Бюра Родинного Життя. Стейт є звичайно тільки оборонцем фізичного життя осіб і родин, а не звертає належної уваги на забезпечення морального здоровя й безпеченства родини, твердив референт.

ЗАГОСТРЮЮТЬ ЗАКОНОПРОЄКТИ В СПРАВІ ШПИГУНСТВА

Вашингтон. — Після арештування совєтських шпигів за викрадження тайних документів з департаменту справедливости, комісія неамериканських діянь вийшла з критикою поведінки департаменту, який не хотів допустити її до протисовєтських допитів у своїх бюрах. Сенатор Карл Е. Мундт і конгресмен Ричард М. Ніксон внесли законопроєкти в обох палатах конгресу, щоб загострити постанови в справі шпигунства й контролі над комуністами. Вони вже в минулому конгресі зголосили законопроєкти в цій справі, одначе після того, як палата репрезентантів їх прийняла, сенат не мав часу перевести над ними дискусії. Тепер автори закопроєктів домагаються реєстрації комуністів як чужинних агентів і контролі над їхньою діяльністю. Саму Комуністичну партію законопроєкти ставлять поза межами закону.

ХОЧУТЬ ВИКЛЮЧИТИ КОМУНІСТІВ ВІД ПРИЛЮДНИХ СТАНОВИЩ.

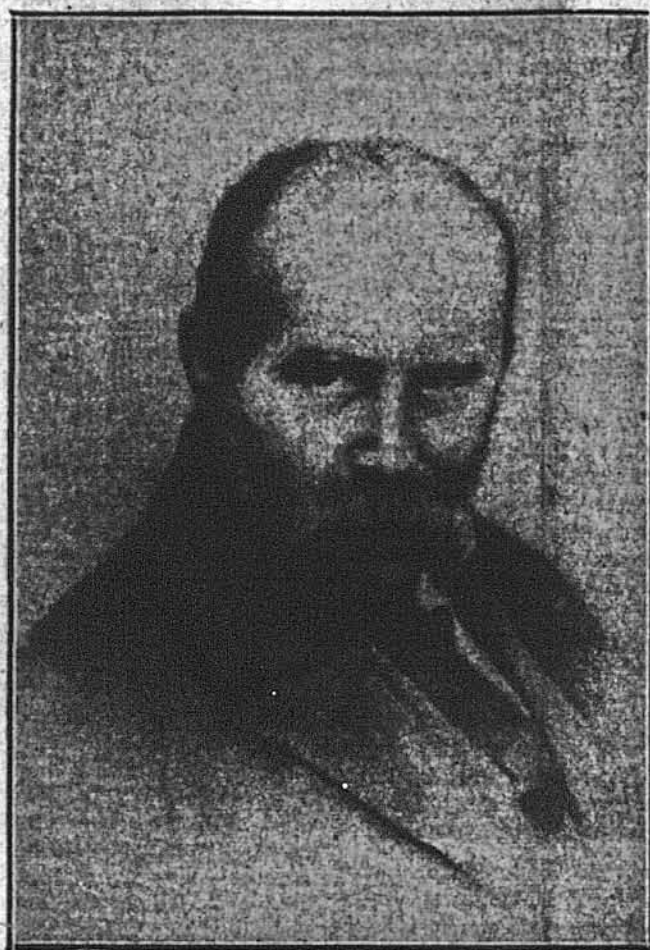
Олбені. — У стейтовій легіслятиві перейшов законопроєкт, який має на цілі виключити комуністів від учительських й інших прилюдних становищ. Бил іде ще до дискусії в сенаті. Є це перша спроба відверто виключити комуністів від прилюдних позицій. Давніші законопроєкти згадували тільки про підривні або вертільничі елементи.

КОМПРОМІСОВИЙ БИЛ ДЛЯ ДОПЛАТИ З ФЕДЕРАЛЬНИХ ФОНДІВ ДО ВТРИМАННЯ СТАРЦІВ.

Вашингтон. — У Комісії способів палати репрезентантів прийшло до компромісу над висотою доплат з федеральних фондів до стейтів для втримання старих, сліпих або неспосібних до праці людей. Досі була пропозиція давати допомогу відповідно до індивідуальних потреб. У новім проєкті доплати оперті на постійних засадах, а саме, щоб федеральна доплата виносила 75% до перших $20 старечої пенсії, а 50% до найближчої 30-долярової пенсії для старців або сліпих. Діти на утриманні старців мали б діставати найвищі доплати по $18 і $27 до допомог, які вони дістають зі стейтових фондів.

СОВЄТСЬКИЙ ШПИГ КАЖЕ, ЩО ЙОГО СХОПЛЕНО.

Ню Йорк. — Валентин Губічев, арештований разом з панною Коплон як совєтський шпиг, висловив закид на адресу агентів Федерального Бюра Інвестигацій, що вони його схопили. Він нарікає, що його посадили в тюрму разом зі звичайними злочинцями. Ці нарікання висловив він перед двома совєтськими представниками, які відвідали його в федеральній тюрмі в Ню Йорку.

. . . А всім нам вкупі на землі
Єдиномисліє подай
І братолюбіє пошли.

Т. ШЕВЧЕНКО.

Нюйорська Адвокатська Палата таврує народовбивство в Україні і балтійських державах

Ню Йорк, 8 березня. — Народовбивство, як навмисне й систематичне винищування расових і національних груп існує сьогодні в підсовєтських балтійських державах і в різних околицях України. З таким обвинуваченням вийшов у вівторок ввечір, 8 березня, Адолф А. Берле на зібранні Товариства Адвокатів міста Ню Йорку. Берле, який був давніше асистентом секретаря стейту, заявив, що він говорить це на підставі інформацій, які він дістав недавно. Ці закиди на адресу Совєтів висловив Берле підчас промови, в якій домагався, щоб нюйорський відділ Американського Товариства Адвокатів одобрив конвенцію Обєднаних Держав у справі народовбивства.

Зібрання одобрило конвенцію голосуванням на око, не зважаючи на опозицію меншини, яка твердила, що конвенція не є вистачальна, бо не обіймає винищування економічних і політичних груп. Народовбивство було зясоване й прийняте як міжнародний злочин на Генеральній Асамблеї Обєднаних Держав в Парижі 9 грудня 1948 р. Досі двадцять держав ратифікували цю конвенцію. Доки Злучені Держави не ратифікують її в себе, доти вони не будуть могти домагатися кари на виновників у міжнародних зібраннях.

ГЕН. ВАНДЕНБЕРҐ НА ІНСПЕКЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ.

Вісбаден, Німеччина, 9. березня. — Шеф штабу американської авіяції, ген. Гойт Ванденберґ, відбуває тепер інспекцію американських авіяційних баз в Европі. Вчора він виїхав на інспекцію турбо-літаків на базі у Фюрстенфельд-Брук.

СОВЄТСЬКА ЛАЙКА НА АМЕРИКАНСЬКИХ ЖІНОК

Москва, 9 березня. (ЮП) — В Совєтах вчора обходили Міжнародний День Жінки, що позначився головно лайкою на Америку та демократичні системи взагалі. Совєтська преса надрукувала статті, в якій вихваляє „свободу" жінки в Совєтському Союзі, та лає Америку, що вона поневолює жінку, змушуючи її до піяцтва. Зокрема „Труд" проливає сльози над „неволею" американської жінки. Москва, звичайно, не згадує про те, що совєтська „рівноправність" жінки полягає головно в тому, що совєтські жінки мусять виконувати найтяжчу роботу, включно з працею в шахтах. Доказом „рівноправности" совєтської жінки міг би послужити теж факт, що напр. в масових могилах у Вінниці знайдено між чоловіками теж велику кількість жінок з большевицькою кулею в потилиці.

Сенатський комітет піддержує Атлантійський Пакт

КОМІТЕТ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЗАКІНЧИВ ВСТУПНІ СТУДІЇ ПРОЄКТУ

Вашингтон, 9 березня. Сенатський комітет закордонних справ вчора закінчив вступні студії проекту Атлантійського пакту, даючи йому свою неформальну ще апробату. Наради комітету в цій справі тривали вчора три години і в них взяв участь державний секретар Дін Ачесон. Предсідник комітету, сен. Там Конелі з Тексас, заявив кореспондентам, що пакт зможе бути підписаний вже після двох тижнів. На вчорашніх нарадах комітету ще не переведено голосування в справі цього пакту. Секретар Ачесон тільки представив кінцевий проект пакту, щоби переконатися чи не заходить потреба ще якої драстичної зміни в ньому заки він сумарично буде поданий до публичного відома. Під час нарад не видвигнено проти проекту жадних основних застережень і тим самим секретар Ачесон має тепер вільну руку до завершення кінцевої стадії переговорів зі заінтересованими країнами. Даючи свою неформальну згоду на цей пакт в принціпі, деякі сенатори, зокрема Артур Воткіс, республиканець з Юта, та Джордж Малон, республиканець з Невади, видвигнули цілий ряд застережень не щодо самого пакту, але щодо процедури Адміністрації в переговорах в цій справі.

ВИРОК НА ДУХОВНИКІВ В БОЛГАРІЇ

ЧОТИРЬОХ ЗАСУДЖЕНО НА ДОСМЕРТНУ, А ІНШИХ НА ДОВГОЛІТНУ ТЮРМУ

Софія, 9. березня. — Болгарський комуністичний суд в Софії проголосив вчора вирок у відомому процесі керівних членів Верховної Ради Протестантських Церков в Болгарії. Чотирьох духовників засуджено на досмертну тюрму, втрату громадських прав та конфіскату майна. Дев'ятьох дальших підсудних засуджено на кару тюрми від 5 до 15 років, на втрату громадських прав від 8 до 20 років, на частинну конфіскату майна та на великі кари гривни. Двох підсудних дістали по одному році тюрми зі завішенням кари. Всі підсудні були суджені за „зраду", „змову проти уряду", „шпигунство" в користь американців і британців та за проти-законні грошеві трансакції. Після проголошення вироку підсудні заявили, що вони „дуже вдоволені". Світова преса віддала цему процесові багато уваги, порівнюючи його з недавним большевицьким судом над кардиналом Міндсенті в Мадярщині та зараховуючи його до загального большевицького наступу на релігію взагалі.

СИРІЯ ВІДКИНУЛА ЗАПРОШЕННЯ НА ПЕРЕГОВОРИ З ІЗРАЇЛЕМ.

Родос, 9. березня. — Посередник ОД в справі Палестини, д-р Ралф Бонче, повідомив, що уряд Сирії відкинув його запрошення на переговори з Ізраїлем в справі перемир'я. Натомість „деякий прогрес" зроблено в переговорах Ізраїля з Ливаном.

АТОМОВІ МАНЕВРИ БЕЗ АТОМОВОЇ БОМБИ.

Лондон, 9. березня. — Вчора в британському парляменті повідомлено, що королівська фльота відбуде цього літа атомові вправи, хоча і без атомової бомби. Ціллю вправ буде прослідити радіоактивність промінів ґамма, подібних до тих, що повстають при експльозії атомової бомби.

ІТАЛІЯ ПРИЙМЕ ЗАПРОШЕННЯ ДО АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ

ІТАЛІЙСЬКИЙ УРЯД ОДНОГОЛОСНО ПІДДЕРЖУЄ ТЕПЕРІШНЮ ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ.

Рим, 9 березня. — Всі члени італійського уряду, включно з трьома соціялістами, одобрили вчора одноголосно теперішню закордонну політику країни, якою керує міністер закордонних справ ґраф Сфорца, зокрема у відношенні до проєктованого Атлантійського пакту. Уряд „з вдоволенням" ствердив, що ця політика веде „до консолідації миру та безпеки Італі". Однодушність, з якою уряд поставився до теперішнього стану закордонних справ, є неомильною ознакою, що Італія приступила б до Атлантійського пакту, якщоб тільки її до участи в ньому запросили. Вже на цьому самому засіданні міністер Сфорца мав висловитися дуже оптимістично щодо можливостей такого запрошення. Він заявив, що в теперішніх обставинах Італія не може позволити собі на політику „рівноваги" між Сходом і Заходом, та що її інтереси вимагають приступлення до Атлантійського пакту. Він в дальшому заявив, що опозиція деяких західно-европейських країн проти запрошення Італії до цього пакту диктується не ворожим відношенням цих країн до Італії, тільки побоюванням, що тоді американська допомога буде розділена між більшу кількість держав і тим самим вона буде менша для кожної з них.

ДАЛЬШІ ЗМІНИ В СОВЄТСЬКОМУ УРЯДІ.

Лондон, 9. березня. (ЮП). — Московська радіовисильня сьогодні рано повідомила, що рішенням Президії Верховної Ради СССР Олександер Іларіонович Єфремов „був звільнений від обов'язків" міністра інструментальної машинобудівельної індустрії та іменований заступником голови Ради Міністрів. На звільнене ним місце призначено Анатоля Івановича Котузова.

ЧОТИРОРІЧНИЙ ПЛЯН ІЗРАЇЛЯ

Тель Авів, 9. березня. — Давид Бен-Ґуріон, премієр новоствореної держави Ізраїля, представив вчора парляментові до апробати новий уряд країни та рівночасно запропонував чотирорічний плян всебічного розвитку тої країни. Закордонна політика мала б йти по лінії чартеру Об'єднаних Націй і окрему увагу звертається розвиткові приязних стосунків з Америкою і Совєтським Союзом, як теж з арабськими країнами.

ЗАХІД ЗНОВУ ВІДКИДАЄ ЮГОСЛАВСЬКІ ДОМАГАННЯ ДО АВСТРІЇ.

Лондон, 9. березня. — Заступники міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, що тут підготовляють мировий договір з Австрією, вчора знову відкинули „змодифіковані" югославські домагання „основних воєнних відшкодувань" від Австрії. Совєтський представник ці домагання піддержував.

АНГЛІЙСЬКОМУ КОРОЛЕВІ ОПЕРУВАТИМУТЬ НОГУ

Лондон, 9. березня. — Вчора з Букінґгемського палацу проголошено підписаний 6 лікарями бюлетин, повідомляючи про рішення піддати короля Юрія малій операції нерву в правій нозі для поліпшення обігу крови. Король вже від деякого часу нездужає на ногу.

ПОСТАНОВИ АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ.

Лондон, 9 березня (АП). — Поодинокі закордонні кореспонденти з різних поінформованих джерел довідуються деякі головні постанови проєкту Атлантійського пакту, підготовка тексту якого вже закінчена та який тепер є під розглядом урядів заінтересованих країн. Згідно з цими інформаціями договір мав би тривати 20 років,, з можливостями його дальшого продовження. В ньому є три найголовніші постанови: 1. Безпосередня допомога всіх кожному з партнерів, на випадок нападу на нього; 2. Спільна допомога в підготовці спільної оборони і 3. Спільні інформації, наради і поради у випадках загрози нападу. В проєкт договору включено клявзулю, на підставі якої приступлення до війни Америки може рішати тільки Конгрес. На цю тему в проєкті сказано: „Цей договір має бути ратифікований [illegible] договірних сторін та згідно з їх конституційним процесом." Рівночасно повідомляється, що договір мав би бути підписаний у Вашингтоні ще цього місяця.

СОВЄТСЬКИЙ ЯРМАРОК В ЛЯЙПЦІҐУ ПІД ЗНАКОМ НАЦІЗМУ.

Ляйпціґ, Німеччина, 9. березня. — В цьому німецькому місті в глибині совєтської зони почався традиційний ярмарок, але тим разом на ньому дуже мало товарів, натомість дуже багато пропаганди. Звертається увагу, що місто цілком приглушене совєтською агітацією з-під націстського знаку „один нарід, один райх, один фюрер".

В ГРЕЦІЇ СУДИТИМУТЬ ГЕНЕРАЛА ЗА НЕЗДАТНІСТЬ.

Атени, 9. березня. (ЮП). — Грецьке міністерство війни повідомило, що вкоротці перед воєнним судом стане ген. Венеціянос Кетсоас та шістьох інших високих старшин. Їх судитимуть за нездарність, що вони не потрапили прогнати партизанів з міста Карпенісіон, 125 миль на північ від Атен, яке партизани були зайняли в січні та держали протягом 20 днів.

ЗАБОРОНЕНО СТУДЕНТСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ПОЛЬЩІ.

Варшава, 9-го березня. — Польські власті повідомили студентів Познанського університету, що вони „не толеруватимуть будь-яких студентських демонстрацій". При цій нагоді польська публіка довідалася, що там п'ять тижнів тому відбулася велика демонстрація, в якій взяло участь понад 1,500 студентів, домагаючись традиційних університетських вольностей.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СВІТЛО В ТЕМРЯВІ

Вчора минуло точно 135 років з того дня, як в сім'ї українського кріпака в селі Моринцях, Звенигородського повіту, прийшов на світ виразник ґенія української нації, Тарас Шевченко. Сьогодні минає точно 88 років, як він після 47 років свого мученицького і найбільш творчого життя навіки закрив свої повіки в далекому Петербурзі, звідкіль його перевезено та поховано „серед степу широкого на Вкраїні милій". Коротких 47 років життя і творчости Шевченка створили синтезу живих, мертвих і ненароджених земляків його та забезпечили вічність української нації.

Шевченко — це вічне світло в темряві історичних буднів. Вже його сучасникам від його пророчих слів „засвічувались вогненні язики мудрости на чолах", як це твердив Костомарів, та „волосся на голові підносилось" від розуміння правди — як це писав добродушний Квітка-Основ'яненко.

Писати про Шевченка або читати чи слухати як про нього пишуть і говорять — зайве діло. Треба читати самого Шевченка. Бо щоб з'їхались усі вчені і співці світу, щоб добирали найкращих слів і висловлювали найясніші думки, то все, що вони сказали б про Шевченка і про його творчість, буде тільки слабим відгомоном того, що сказав сам Шевченко. Буде тільки миготінням лямпочки під повним промінням життєдайного сонця Шевченкових слів.

Геніяльність Шевченка в тому, що він живим словом схопив всю мудрість життя та його вічні закони. Крізь призму його творчости можна найкраще пізнати минуле, зрозуміти сучасне і відгадати майбутнє. Хто власне під світлом Шевченкової мудрости розглядатиме минуле, той неодмінно прийде до переконання, що ввесь розвиток відбувався по лінії схоплених Шевченком законів. Той неодмінно переконається, навіть на прикладах власного життя, що вказаний Шевченком шлях є єдино правильний і що тільки по ньому можна дійти до мети. Шевченко — це справді вічне світло в кожній темряві. Тільки треба вміти і хотіти це світло бачити.

Це саме відноситься до сучасности і майбутности. Немає обставини, немає проблеми, на яку не можна б найти повного вияснення та готової вже розв'язки в творчості Шевченка. Немає темряви, якої не можна б розвіяти світлом Шевченкового ґенія. Власне на прикладах минулого можна безсумнівно переконатися, що нарід і одиниця заощадили б собі багато невдач і недолі, якщо тільки вміли і хотіли прояснити собі темряву обставин світлом Шевченкової мудрости. Навіть на здивований запит чому цего не робиться находимо готову відповідь Шевченка: якби ви вчились так, як треба, то й мудрість була би своя.

Читаючи, вдумуючись і вчувуючись в Шевченкову творчість ми навчаємось плакати сльозами, від яких ворог гине і родиться воля; ми навчаємось любити найвищою любов'ю, починаємо розуміти найвищу правду, пізнаємо Бога, стаємо людьми.

Це є наш Шевченко, що перемінив рабів у людей, що замість коритись і терпіти навчив боротись і здобувати. Тільки аби ми всі вчились так як треба.

Згадуючи в сьогоднішні роковини не злим, тихим словом того, що дав нам найясніше світло в найтемнішій темряві, хочеться справді найчистішим серцем та найщирішою душею кликнути на ввесь голос: Будеш, Батьку, панувати, поки живуть люди, поки сонце з неба сяє, тебе не забудуть.

Нарешті знайшли правдиву назву

Президент Труман зробив велику прислугу загальній справі, коли назвав провідників американських комуністів, Вилйема З. Фостера та Юджина Денниса, просто зрадниками. По нім набрали відваги й інші визначні люди; набрала більшої відваги і преса. Таким робом тепер уже всі вживають тої самої назви, коли говорять про комуністів чи Комуністичну партію.

Чому забрало американцям так багато часу, щоб заговорити так одверто про суть комуністичної доктрини та цілі й завдання комуністів? Щоб на це відповісти, треба мати на увазі, що щойно тепер зачинають американці пізнавати, якою великою небезпекою є комуністи для них самих, для їхньої країни, для Злучених Держав. Американці зачинають щойно тепер так виразно про це говорити, бо щойно тепер пізнали, що новий світовий конфлікт може загнати Злучені Держави в таке положення, що їм прийдеться воювати з самою централею світового комунізму, з Москвою.

Про таку евентуальність досі в Америці не думали. Совєтська пропаганда зручно підтримувала стару легенду про вічну дружбу Америки з Росією та неможливість воєнного конфлікту, ніби на тій підставі, що інтереси Злучених Держав і Росії з собою не колідують. Сьогодні положення змінилось уже тому, що свободолюбні народи передали Злученим Державам світовий провід у боротьбі демократії з тоталітаризмом. Уже те одно доводить до конфлікту між Совєтським Союзом і Злученими Державами і ми самі бачимо, що цей конфлікт стає з кожним днем гострішим. В таких обставинах було б уже національним злочином не думати і про евентуальність, що може прийти теж і до воєнного конфлікту з Москвою. Знов приготовляючись на таку евентуальність, годі не звернути уваги і на те, що діється у нашому власному середовищі, зокрема, чи нема в ньому нельояльних елементів, таких, що на випадок війни з Кремлем були б склонні служити радше ворогові, як своїй рідній країні. Виявилось отже вже цілком виразно, що Америці треба рахуватись з нельояльністю американських комуністів. Їхні провідники виразно заявили, що комуністи не підуть з Америкою, якщоб вона опинилась у війні з Росією.

Становище американських комуністів не є ніякою несподіванкою для усіх тих, що визнаються на комунізмі. На жаль, досі було в Америці багато фалшивих лібералів та комунізуючих, які голосили неправду про Кремль і комуністів і завжди вибілювали совєтський режим і тим шкодили Америці ще більше ніж ті, що були відомими комуністами. В Америці було через те багато побаламучених щодо комунізму людей, які зачинають щойно тепер прозрівати.

Годі цьому дивуватись, коли зважимо, що маємо на цій землі навіть комуністів і комунізуючих з українського роду. Вже 30 років мучиться український нарід у совєтській тюрмі народів і втратив за цей час десятки мільйонів своїх найкращих сил через московсько-комуністичний терор. А проте й тут на вільній американській землі маємо ще комуністів з української крови, чи таких, що ніби не називають себе комуністами, а виступають як добровільні наймити Кремля і помагають йому ще й звідси виконувати далі своє катівське діло над невинним і безборонним українським народом. Як же ж тоді дивуватись, що маємо тут комуністів теж і з американської крови, різних Фостерів, Деннісів та їм подібних. Американський нарід досі їх собі легковажив, так, як свого часу легковажили собі українці ролі різних Юрків Коцюбинських, Шахраїв тощо. Та тепер іде вже до зміни і під тим оглядом.

В. З. Фостер написав книжку „На зустріч Совєтській Америці". В ній він заповів, що „совєтська" Америка буде побудована на зразках Совєтської Росії, й то включно з „диктатурою пролетаріяту". Комуністична література вказує теж і американським комуністам, як їм треба змагати до державного перевороту і переміни країни на кремлівського сателіта. З історії загарбаних і поневолених Кремлем країн і народів добре знаємо, як комуністи здійснюють свої „ви- вони „визволяти" теж і Америку. Для нього усяка зброя буде добра, а зрада обов'язкова.

Усе це повинно би бути відомим усьому американському народові. Одначе комуністи та комунізуючі зручно його дурили. Вони усіми способами втягали впливових і визначних американців до різних своїх акцій, які на перший погляд виглядали невинними, культурними і прогресивними, а на ділі були роботою п'ятої колони, що поширяла совєтські впливи, помагала американським комуністам рости в силу та деморалізувала здорового американського духа. Водночас комуністи вносили хаос в господарське життя Америки, загарбуючи провід в різних робітничих юніях та викликуючи різні страйки, що їх можна було б обминути, коли б про них рішали самі робітники, а не юнійні „боси", що йдуть за диктатом Москви.

Період комуністичної баламути в Америці вже кінчиться. Сьогодні американець уже знає, що бути в Америці комуністом, значить бути зрадником Америки. Приставати з комуністами, значить приставати зо зрадниками. Боронити комуністів, значить боронити зрадників.

Довго треба було на це ждати в Америці, але добре, що хоч тепер виявлено цю проблему так ясно, що вже не може бути для нікого ніякого викруту, що він щось тут не знав, чи чогось не розумів. Хай же мають це на увазі теж і ті з американських українців, що ще плентаються у хвості комуністів чи тих, що ніби не є комуністами ,але завжди їм потакують та ніяк не можуть здобутись на осуд злочинів Кремля.

Никон Немирон.

ШЕВЧЕНКО І НТШ.

(З приводу 75-ліття Наукового Товариства ім. Шевченка).

Американський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка, в порозумінні з Головним Виділом НТШ на скитальщині, візвав українське громадянство в Злучених Державах і в Канаді до ювілейних обходів основаного 11 грудня 1873 р. Товариства ім. Шевченка у Львові. Основано його заходами й коштом придніпрянських діячів, що зогляду на заборону царським режимом українського слова в межах тогочасної російської імперії задумали друкувати українські літературні твори придніпрянщини саме у Львові. Тимто Товариство ім. Шевченка було спершу тільки літературним; очевидно, названо його іменем найбільш популярного поета, Тараса Шевченка.

Справді Шевченко не був ніколи в Галичині, відділеній в тому часі російсько-австрійським кордоном від свого українського материка. Одначе він, подорожуючи в 1843 р. по Волині, міг зацікавитися Галичиною й глянути на сумежні галицькі околиці з Кремянецького узгір'я, в якому була й Почаївська Лавра. Але вже раніше його першу збірку поезій п. н. „Ластівка", видану українським байкарем Евгеном Гребінкою, мав у своїх руках пробудитель Галицької України, о. Маркіян Шашкевич, який, посилаючи її разом з іншими придніпрянськими виданнями свому побратимові о. Миколі Устіяновичеві, писав:

„Оттак, Николаю, вкраїнські вірлята
І веселять душу й серце загрівають,
Оттак, Николаю, руські соколята,
То в голос то з-тиха матері співають.
Аж мило згадати, як то серце б'ється,
Коли з України руськая пісенька..."

В своїй доповіді на т. зв. з'їзді руських учених у Львові в 1848 р. згадав о. Микола Устіянович і про „громкого" Шевченка, що саме тоді за свою участь в київському Кирило-Методіївському Братстві був у солдатах на засланні в уральсько - казахстанських-кіргізьких степах.

Ширшому загалові в Галичині став Шевченко відомий щойно після своєї смерти, коли у львівському „Слові" появився допис з Києва про його смерть і похорон. „Слово" уфундував у 1861 р. меценат тогочасного галицького письменства, судовий радник зі Самбора, Михайло Качковський, а редагував Богдан Дідицький, який витворив спеціяльний „язик висшого слова", що зближував би галичан до москвинів. Проте, дописи з Придніпрянщини він поміщував такою мовою, якою вони були писані, тобто українською літературною мовою. Тимто, „Слово" перше почало ширити культ Шевченка в Галичині. В 1862 р. львівський купець Михайло Димет привіз з Києва Шевченкові твори, якими захопилася галицька молодь, про що з одушевленням згадує навіть москвофіл, історик Филип Свистун, що після Дідицького був редактором видань „Общества ім. М. Качковського". Під впливом Шевченка галицька високо- й середньо-шкільна молодь у 60-тих рр. XIX. ст. ходила в козацьких строях, якими захоплювався й старий Качковський. Йому піднесла народовецька молодь збірку віршів з присвятою, запозиченою від Шевченка, що „будеш батьку панувати, поки живуть люди", за що, очевидно, Качковський нагородив своїх звеличників гонорарем.

Під впливом творів Шевченка присвоювали собі галичани назву українці. Тимто з огляду на спори щодо національної назви в тому часі, назва товариства „ім. Шевченка" заступала саме спірну національну назву. І як культ Шевченка започаткував тісніші культурні зв'язки між Придніпрянщиною і Галичиною, то годі було вжити іншої назви для основаного в 1878 р. у Львові літературного товариства, що мало спершу за завдання зближувати на літературному полі дві вітки одного народу, поділеного російсько-австрійським кордоном.

Товариство ім. Шевченка видало в першу чергу твори свого патрона, видавало літературний журнал „Зоря" та деякі шкільні підручники. Потреба українських наукових видань склонила його членів перетворити в 1892 р. товариство на „Наукове Товариство ім. Щевченка", що почало видавати науковий журнал „Записки Наукового Товариства ім. Шевченка", які знайшли признання серед наукових кругів усіх народів. Навіть російські вчені цінили „Записки Н. Т. Ш." більше як галицькі москвофільські „Научно-литературнія сборники галицко-русской матицы". З огляду на потребу об'єднати в собі і наукових працівників і прихильників української науки Наукове Товариство ім. Шевченка гуртує в собі дійсних і звичайних членів. Дійсними членами є наукові працівники, вибрані за свої оповіщені друком праці в якійнебудь мові, але з ділянки української науки та з обов'язком далі працювати над її розвитком. Дійсними членами можуть бути вчені інших національностей. Дійсні члени складать три секції: Історично-філософічну, філологічну і математично-природописно-лікарську, що на своїх засіданнях і спеціяльних комісіях обговорюють праці для друку в виданнях НТШ. Секції, кожна з окрема вибирають нових дійсних членів зі своїх ділянок. Звичайним членом НТШ може бути кожний український громадянин чи установа, що своєю щорічною членською вкладкою спомагає видавничу діяльність Т-ва.

Найбільшу наукову діяльність розвинуло Наукове Т-во ім. Шевченка за часів свого голови історика Михайла Грушевського з Києва, що був професором львівського університету в 1894-1914 рр. (головою НТШ від 1897 р.). За часів польської окупації західної України видавнича діяльність НТШ дещо змаліла з огляду на фінансові труднощі, але ніколи не припинялася. Припинена була діяльність НТШ совєтською окупацією Львова в 1939 р., що злучила НТШ з польським закладом ім. Оссолінських; перетворюючи їх у філію „Академії Наук УССР". Німецькі окупанти не дозволили також на відновлення діяльности НТШ й тому дійсні члени відбували свої засідання не офіційно; обговорювали свої праці, але не могли їх друкувати.

Щойно на скитальщині дійсні члени НТШ відновили діяльність свого товариства в Мюнхені (Баварії) перед двома роками, з головою проф. Іваном Раковським, який очолював в старому краю п'ять років до Другої Світової Війни. Член Головного Виділу НТШ, проф. Микола Чубатий зорганізував Американський Відділ НТШ в Ню Йорку, до якого належать члени на теренах Америки. Американський Відділ НТШ підпомагає діяльність осередку в Мюнхені, що видає „Записки НТШ", журнал „Сьогочасне й Минуле", „Хроніку НТШ", Енциклопедію Українства, приготовляє збірники „Україна під Советами", 600-ліття українсько-польської боротьби за західно-українські землі тощо.

Розуміючи вагу наукової діяльности НТШ для української національно - визвольної політики, все українське громадянство на захід від залізної заслони повинно підтримати її своїм ювілейним даром і масовим членством НТШ.

УЛАС САМЧУК

СОНЦЕ З ЗАХОДУ

РОМАН.

42)

Потім кінець. Кримський вставляє ще кілька слів післяслова. — Світові тяжко щось довести словами, — каже він. Кінець. Всі встали. Кримський робить кілька кроків вперед і розмашно відчиняє половину дверей. До них увірвалась музика й пісня. У блакитному тумані сидять постаті, на білих столах блищить скло. Тісним проходом кваляться обладовані кельнери у смокінгах, а біля заставленого буфету стоїть високий, пристійний січовик, що швидко наливає зелені чарки густою і пахучою рідиною...

Незнайомий індуського вигляду.

Лишається порожній стіл у самому куті, біля якого чомусь стоїть цього вечора широке фортепіяно. До цього часу воно стояло там, де оркестра. Тепер воно при вході в куті, де сідають закордонні журналісти, — нечинне й мовчазне.

У залі танцюють. Повільно і по-своєму урочисто гойдається в диму танець. В його приливах і відливах, в його лоскотливому шумі, вигинаються жіночі постаті з великими вирізами на плечах. Музика звільна обдмухує їх, обливає пінним струмом невловимого подиху приваби.

У цьому прекрасному вирі пливе і обертається Володимир Кримський. Він залишив Кальчука і колеґ. Ось він тут, і в його обіймах Ольга — сьогодні скромна і звичайна. Довгі, тонкі ноги Кримського легко роблять такти танґа. Ольга позвільна наближається до нього, і їй хотілося б багато дечого сказати якраз цього вечора. Але він мовчить. Здається, мовчить навмисне.

Життя в залі йшло своїм, уже знаним ходом. Були тут різні люди. Журналісти сиділи гуртом в куті, біля великого круглого столу. Містер Вінч і ґер Гавфзі своєю жінкою сиділи окремо і завзятюще курили. Січовий стіл так само завантажений січовими старшинами. Письменник Гірчак зі своєю бородавкою на чолі і закладеними на неї окулярами, як звичайно, критикує владу, пресу і цілу політику націоналістів. Появився і зник Рогай, появився і зник Роговий. Багато тих більших появляється і зникає. А молодь виблискує, мов самоцвіт, і використовує насолоду танцю до кінця...

За вікнами ніч, чорна ніч, своєрідна й вибагливо тривожна. Мотори авт гудуть, мов схвильовані мухи. Дзвенять телефони. Надривно свистить паротяг. Над горами летять юрбою пелехаті вітри. Вичувається сторожка напруженість. З висоти сходять чорні полчища, що оточують простір, і шум ріки, і тишу сірих хаток...

Кримський, осяяний сяйвом, ступає у напрямі виходу. Під його руку вложила свою руку Ольга. Їх ноги ступають в такт. І коли вони проходять біля столу, де сидить Лукач, де перед тим сидів сам Кримський, він бачить там незнайомого добродія з виглядом індуса чи перса в одязі бронзової барви, у чорній, плетеній краватці. Кримський з Ольгою проходять мимо, ступають далі, виходять у середню залю, виходять у коридор, підіймаються по дерев'яних сходах до мансарди.

Потім вони сидять у кімнатці, де панує своєрідній, вишуканий непорядок, старанно підтримуваний мешканцями цього чарівного місця. Ольга сидить на так званій канапі під витинками сцен з „Фавста". Вона має злегка туманні очі. Її щічки дещо бліді. Її чорні брови делікатно підкреслюють невеличке чоло.

— Ви говорите мені про призначення, — продовжує Ольга мову. — Ви переконані, що таке існує?

— Переконаний, — каже твердо Кримський. — Майте на увазі, що я, ось такий, яким мене зараз бачите, мав тисячу нагод вже не бути. А ось я є, і ви можете торкнутися мого серця. Своїми пальцями. Це добре, Ольго, що ви жили, як росте трава, як тече вода в Тисі. Не думати про речі, що нас оточують, це найкраще. Бо тоді ви живете якраз святим повелінням, не турбуючись ніяким призначенням. Але майте на увазі, що у нашій голові сидить мозок, що завжди хоче знати причину нашого поачтку. А чому, а що, а як, а для чого? Ми вічні діти, що ставимо вічні питання і хочемо на них відповісти...

— Це по-вашому зветься розвивати свою душу? — питає Ольга і дивиться униз, на свої ноги.

Може бути і так. Дух, душа... Так. Можна їх усвідомлювати. Можна їх постійно в собі чути. Це так, як нігті ваших рук, які ви починаєте вкривати ляком. Ви тоді їх маєте на увазі, коли доводиться торкатись пальцями чогось брудного...

(Дальше буде).

Максим Подорожний.

СОВЄТСЬКИЙ ЗЛОЧИН НАРОДОВБИВСТВА У ВІННИЦІ

2) (Продовження)

В місті жаху і смерти.

Ще перед полуднем потяг зупинився на станції у Вінниці — місті смерти. Люди з клунками позіскакували з вагонів та широким бульваром Коцюбинського, опісля по сильно хороненому військовою сторожею дерев'яному мості через Боґ та знову Українським проспектором всі гуртом йдуть мовчки. Ніхто не питає за дорогою, ніщо нікого не цікавить, ані люди, ані речі. В продовженні Українського проспекту починається Літинське шосе і туди епрямовують свої кроки подорожні. При цьому шосе в трьох місцях: т.зв „Парку культури і відпочинку" по правому боці шосе, на старому кладовищі по протилежному боці та в овочевому городі в деякому віддаленні почали розкопувати масові могили і з них витягають перегнилі вже трупи людей, з пов'язаними назад руками та з дірами від куль в потилиці. Цих трупів сотні, тисячі. Щораз відкривають нові могили і щораз добувають нових трупів. Страшний труп'ячий сморід чути вже здалека. З усіх околиць України, головно з Поділля, з'їжджаються люди шукати вістки від заарештованих перед війною своїх рідних. Підступаючи до цих місць жаху і смерти у Вінниці, вони зривають в придорожних ровах гостро запашні траві і тримають їх біля носа й рота. Під знаком цего жаху і смерти стояло ціле місто Вінниця і в деякій мірі ціла Україна. Бо вістка про відкриті масові могили розійшлася блискавкою. Я бачив, як одна бабуся тільки підступила до розложених на сонці видобутих свіжих трупів, зразу відкинула свій клунок та з криком підстріленої птиці впала на першого з них. Він розлізся їй під руками, а люди піднесли старушку та її напів неживу примістили на траві поблизу. Опритомнівши, жінка оповіла: вона сама аж з Чернигівщини; їй три ночі за порядком снився її заарештований в 1937 році син і радив їй піти до Вінниці та розпитати за ним. Вона цілий тиждень була в дорозі. У Вінниці люди зразу скерували її на місце розкопок і вона в першому трупі пізнала свого сина. Таких трагедій траплялися десятки кожного дня.

В днях від 24-го червня до 25-го серпня 1943-го року у Вінниці розкопано в трьох місцях всіх разом 91 масових могил і з них видобуто 9,432 трупів, в тому 169 жіночих. На підставі особливих знаків на тілі та головно по одягу і документах зідентифіковано всіх 679 трупів, між якими було 490 українців, 28 поляків та 161 точно не встановлених, між ними деяка кількість осіб жидівської і російської національности. По професії між зідентифікованими — як це встановила міжнародна комісія — було: 225 колгоспних робітників, 54 колгоспників, 119 робітників, 92 урядників та 183 з-поміж т.зв. трудової інтелігенції, між ними теж священики. Масу незідентифікованих трупів творили, як це можна було вносити по одягах, теж головно селяни і робітники. Розкопками керувала окрема судово-лікарська комісія, зложена з німців та при співпраці одного українця, доцента д-ра Дорошенка з Вінниці і професора Краснодарського університету, д-ра Малініна, росіянина. При розкопках, доходженнях та ідентифікації допомагало теж місцеве населення. Всі розкопки оглянула, провірила та видала свою оцінку міжнародна судово лікарська комісія з країн німецьких сателітів та з невтральних. Самі розкопки та витягання трупів виконували карні в'язні місцевої тюрми. На базі цих всіх доходжень і проголошених опісля матеріялів, як теж на підставі власних спостережень та численних розмов з іншими свідками і очевидцями з-поміж місцевого населення, подаємо дальші тончі дані про розкриття цего страшного злочину. Факт, що розкопки зроблено та доходження переведено під час окупації України не менш жорстоким і злочинним націстським ворогом людства, в нічому не зменшує цего большевицького злочину та вартости переведених доходжень. Німці допускалися подібних злочинів, але своїх вони нікому не показували і не досліджували. Це зроблено опісля в Нюрнберґу. Але у Вінниці вони дослідили злочин свого недавнього большевицького союзника з типовою німецькою солідністю. До того навіть не треба було додавати жадної пропаганди, бо сам злочин не говорив, але кричав найстрашнішою мовою.

При цьому треба додати, що факт розкриття цих большевицьких злочинів у Вінниці міг мати тільки дуже малий вплив на наставлення місцевого населення до німців, що цілком не скривало своєї ворожости до них. Навпаки, прихильники большевицьких авторів цего розкритого страшного злочину, люди часто за одним разом проклинали і нових німецьких злочинців. Та про це опісля. Докищо — хай говорять факти.

Большевицький терор шаліє.

В свіжій пам'яті мільйонів людей поневоленої большевизмом України ще був тричі проклятий голодний 1933-ій рік. Ще не забулись найстрашніші сцени опухлих з голоду людей та стоси вбраних в шкіру людських кістяків по вулицях і дорогах. Державні гробокопателі не могли дати собі ради. Приходили до хати, де лежав вже з типовими ознаками голодної смерти труп батька, та, щоб не вертатись за кілька днів вдруге, забирали рівночасно опухлу вже з голоду матір і дітей, бо в кого вже пропуклася опухлина, для того нема рятунку. Та й який рятунок, як в селі вже і кору з дерев пообгризали. Ще тільки череди непритомних з голоду дітей часом волікли за собою свої вже теж опухлі ноженята та намарно просили: „дядя, дядя, дай хоч картоплину". А хто ще жив, оповідав страшні, макабричні сцени людоїдства: там мати дитину свою з'їла, там діти з'їли вмираючого старця, там знову пропали без вісти. А в той сам час в Одеському порті навантажували на паропляти 5-7 кілограмові мішочки прекрасної пшеничної муки та з дописою „Излишки СССР" висилали закордон, висилали подарунок „гнаним і голодним пролетарям" західних країн в доказ совєтського „раю на землі". А ці приймали це та й собі повторювали до проклятя забріхану фразу совєтської пропаганди, що „жити стало лучше, жити стало веселіше", яку мусіли повторювати й самі ті, що в тому „раю" гинули з голоду.

Все це ще було аж надто в свіжій пам'яті населення України, як в роках 1936, 1937 і 1938 на нього знову спала страшна змора большевицького терору. Справді, ніхто не знав ні дня ні години, коли під його хату заїде „чорний ворон" — крита чорна автомашина НКВД, в якій зникли на віки мільйони невинних людей. Під хату колгоспника, ремісника, робітника, інтелігента заїжджав цей „чорний ворон" найчастіше вночі, кати з НКВД зразу переводили трус, або й без трусу наказували збиратись батькові, синові, а часом і цілій родині. Що було причиною арешту? Те саме, що й причиною голоду: жадоба крови кремлівських опирів. Всіх арештовано під закидом, що вони „вороги народу". Безпосередньою причиною такого арешту часом могла послужити карточка від рідних з Польщі, Франції, з Америки чи з іншої закордонної країни. Часом під час трусу знайшли такий доказ злочину, як хрестик, богослужебну книжечку, чи іншу ознаку релігійности. В інших випадках арешт наступав на часом навіть анонімний донос. Поладились дві сусідки й вистачило одній з них пустити поголоску, що чоловік другої є „ворогом народу" і довго не потрибало, як під її хату заїхав „чорний ворон". Ще в інших випадках причиною доносу могла бути заздрість чи власне безвихідне положення. В Совєтах завжди відчувався найбільший брак мешкань. І неодин бездомний придбав собі квартиру свого ближнього, денунціюючи його як „ворога народу". Звірячий совєтський режим часто перемінював у звірів і людей. А „чорний ворон" повним газом гнів вганяв по оселях, навіваючи смертельний страх на населення.

Ця масова филя арештів і терору почалася головно в 1937 році і тривала в 1938 та продовжувалася аж до вибуху війни. Навряд чи в Україні найшов би одну одніcеньку тільки сім'ю, яка в той спосіб не втратила батька, матері, сина чи кого-будь іншого з рідних. Тюрми були туго начинені засудженими без суду Богу-духа винними „ворогами народу". Ввесь нарід засуджено як „ворога народу", ворога кровожадної горстки кремлівських опирів та їх наемників. Ніхто зі заарештованих не тільки не почувався але й не мав, бо не міг мати жадної вини навіть проти цього страшного большевицького режиму смерти. Це ж були в подавляючій більшости звичайні трудовики, ціллю та ідеалом життя яких було тільки одне: могти жити та виховати своїх дітей. За це вони віддавали весь свій труд, вони в поті чола трудились не відгинаючи спини, але кривавий молох в Кремлі хотів не тільки їх труду, але й їх крови. Деяких з цих нещасливців арештовано під замітом „саботажу", бо колгоспна свиня не вродила передбачену божевільним пляном Сталінської п'ятирічки поросят, інших за те, що колгоспний кінь здох, але найбільше заарештовано таки без будьякої найменшої, бодай позірної причини.

Після цих масових арештів рідні пробували допомогти заарештованим. Вони в розпачі пробували добитись для них „справедливости", яка сама в тій країні вважається злочином. Вони довідувались про арештантів, вони цілими днями вистоювали під мурами тюрем, вони ходили до урядів НКВД, вони в своїй наївности і розпачі писали навіть до Сталіна, щоб допоміг їм відшукати та звільнити з тюрми їх рідних. Але в 99 випадків на сто їм відповідали, що заарештованим доказано вину, що вони є „ворогами народу" та що їх заслано в далекі табори без права кореспонденції. Тисячі свідків знають це однозідно. Майже десять тисяч цих „засланих в далекі табори без права кореспонденції" нікому нічого не винних „ворогів народу" опісля знайдено з пов'язаними руками та простріленими і порозбиваними черепами у масових могилах у Вінниці. Тисячі інших знайдено в таких же могилах в Житомирі, Одесі та в інших містах знедоленої України, а десятки і сотки тисяч, якщо не мільйони начиняли своїм трупом українську землю в досі ще не розкритих місцях.

(Дальше буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Святочний вечір в память героїв.

Організація Оборони Чотирьох Свобод України, Відділ ч. 2 в Ню Йорку, влаштувала дня 20 лютого в авдиторії Ірвинг Гай Скул святочний вечір в память героїв. На вечорі виступив мішаний хор церкви в. Юра, під управою дир. Т. Онуфрийка, з цілим рядом пісень, що підкреслювали характер свята, Отже по американським гимні хор відспівав С. Людкевича — М. О. Гайворонського — За Тебе Україно, М. Леонтовича — Козака несуть, Я. Ярославенка — Журавлі, Г. Лукова — Сухая вербо, М. О. Гайворонського — Ой у славнім Львові, з декламацією М. Ліскевича, та О. Кошиця — Уже літ зо двісті. Треба підкреслити, що завдяки жертвенній праці п. Т. Онуфрійка хор представився направду гарно і то так своїм зовнішним виглядом, як і солідним виконанням пісень.

Зі сольоспівами виступила співачка п. М. Полиняк-Лисогір і виконала прецизно і з чуттям С. Людкевича — Нині миру є спасення, О. Степового — Розвійтеся з вітром, та М. О. Гайворонського — Дума.

Другий соліст вечора, знаний співак п. О. Стецура, дав нагоду знову почути свій гарний голос у виконанних з незрівнаною інтерпретацією пісень С. Людкевича — Ой вербо, вербо, В. Барвінського — Псалом 94 і О. Бобикевича — Дума. Фортепіяновий супровід солістам вела вправною рукою п. Оля Дмитрів.

Повні мінливих настроїв поезії О. Олеся — Він ждав і молодого, надійного поета Б. Олександрова Гребінського — ин, виголосила з глибоким зрозумінням п. М. Кобрин-Кокольська.

Цілість вечера заокруглив д-р В. Калина своїм змістовим, ядерним та з вервою виголошеним рефератом.

Симпатичний вечір закінчив хор бадьорими М. О. Гайворонського — Живи Україно, І. Недільського — Засяло сонце золоте і національним гимном.

Скромна але зі смаком удекорована сцена була ділом рук мистця п. Я. Баранського.

Недотягнення, від якого все ще не можемо вилічитися, це обовязкова неточність публики.

Емко.

———o———

ШІКАҐО, ІЛЛ.

40-ліття Братства св. Стефана, відділ ч. 221 У. Н. Союзу.

Сорок літ в житті звичайного смертельника це вже більша половина віку, а в життю організації це певного роду рекорд. Відділ ч. 221 У. Н. Союзу в Шікаґо дожив такого віку і цей факт відзначено офіціяльним торжеством - ювілеєм.

Відділ ч. 221 це один із найбільших відділів У. Н. С. в середніх стейтах Америки, як членством, так і маєтком. На його довгий вік і його розвиток вплинули сприятливі обставини, рухливість, солідність урядників, дбайливість членів про свій відділ і в немалій мірі вербування членів організаторами У. Н. С. п. Білецьким, а в останніх часах і п. Іванчуком.

Заслуга членів відділу виявилась не лише в тім, що він дожив вже поважного віку і має майже 700 членів та не малєньке майно в готівці, але в тім, що він має найбільше активних і здібних членів, які поза союзовими справами ведуть громадську працю на інших ділянках українсько-американського життя. За ініціятивою певних одиниць і за старанням і працею членів та великою грошевою підмогою Братства св. Стефана, як рівнож і при допомозі інших союзових відділів і українського місцевого громадянства, українці на Норт Сайд-Шікаґо діждались того, що нині мають, хоч і скромний, але свій власний Союзовий Дім. Є вже при домі і невеличка бібліотека, з якої користають тепер головно нові іміґранти, голодні української книжки.

Члени Братства св. Стефана старались завсіди своїми культурними силами і організаторськими здібностями йти в перших рядах українського життя і підновляти всякі українські добрі почини теж і на громадським і на політичним фронті. Льояльність і патріотизм до своєї нової батьківщини Америки і память та любов до своєї старої батьківщини України це ті гасла, за якими Братство св. Стефана йшло і йде весь час свойого існування. В останній світовій війні наш відділ зложив кільканацять своїх молодих членів (в американській армії і флоті) на жертівнику Америки, в її обороні й в боротьбі за вільне життя для всіх народів світу.

Одиноким живим свідком існування нашого відділу від самих його початків аж до сьогоднішного дня є п. Гайович, його перший секретар, мила і добродушна людина, якого присутні сердешно вітали і який з нагоди такої радісної хвилі промовив до присутних кілька слів.

Ціле торжество 40-літнього ювілею пройшло з великим ентузіязмом і успіхом. Наш ювілей вшанував головний предсідник У. Н. С. п. М. Мурашко, який приїхав, щоб виразити нам слова признання від Союзової братії. В своїм короткім і дружеськім слові п. Мурашко дав кілька практичних порад на будуче. Господарем свята-ювілею був довголітний голова Братства св. Стефана п. Васильовський, який на початку привитав присутніх і проводив програмою. Програму почала відспіванням американського гимну п. Лілія Опихана, наша українська популярна співачка, яка впродовж програми відспівала дві пісні і ще „додатково" на конечне бажання публики. При піяні акомпаніювала п-ні Е. Федорців. Фінансовий секретар п. Т. Шпікула подав історію розвою Братства від перших його днів аж по сьогодні; касієр п. Д. Максимюк розказав про фінансову сторінку, яка говорить, що фінансова господарка велась дбайливо, без зайвих витрат, маючи на оці потребу своїх членів. По померших членах відправилась в той день заупокійна Служба, а присутні на згадку про них вшанували їх память повстанням з місць. Присутний на салі організатор У. Н. С. п. Д. Білецький сердешно і з радістю привітав всіх учасників ювілею та побажав всіх благ на будуче. Рівнож привітав зібраних головний контрольор У. Н. С., інж. Ст. Куропась, який підкреслив, що сила У. Н. С. лежить в 100% членстві, то значить, що цілі родини повинні належати до У. Н. Союзу, а не лише батько чи мати.

Для різноманітности програми відіграв скрипкове сольо молодий Тарас Шпікула, а на піяно Ірина Баран. Обидвоє є учениками української парохіяльної цілоденної школи і членами 221 відділу У. Н. С.

На свято ювілею загостив також другий головний контрольор У. Н. С. п. Іванчук (тимчасово в Шікаґо), який виголосив коротке слово.

(Докінчення на стор. 4-тій).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

(Докінчення зі стор. 3-тої).

На ювілей завітали також представники інших союзових відділів, як також і деяких українських інституцій, які в імені своїх організацій зложили привіти і жертву-дар для ювілята. І так: від Т-ва Княгині Ольги промовляла п. О. Чуба (дар $10); від 125 відділу У. Н. С. п. І. Подола (дар $10); від 106 відділу п. Й. Коцовський (дар $10); від Українсько-Американського Клюбу п. О. Забитко (дар $5); від 55 відділу „Провидіння" п. Бонияківський (дар $5); від Дирекції Дому Відділів У Н. С. п. Гр. Дацьків (дар $10; Від Ліґи амер. Укр. походження п. І.Дужанський. Приємне враження викликали деклямації молоденької дівчинки Ольги Милорадович, нової імігрантки, родом з Чернигівщини, яка з повним серцем і душею дуже поважно віддеклямувала дві деклямації, „Якби знали паничі", Т. Шевченка, і „Мово рідна, слово рідне", Воробкевича. Це дійсно була насолода глядіти і слухати маленьку декляматорку.

Не забули присутні в той торжественний момент згадати про тих, яких зла доля загнала в табори різних країн, про українських скитальників. На заклик предсідника п. Ф. Васильовського добрі українські Союзовці і добрі українські патріоти зложили на ту ціль $134, яку то суму вислано до ЗУАДКомітету у Филаделфії.

Ювилей закінчено відспіванням цілою громадою українського гимну.

Останнє слово мав місто-предсідник відділу 221 п. О. Любас, який подякував всім за ласкаву участь і труд в улаштуванню 40-літного ювілею.

По офіціяльній частині було товариське прийняття гостей і забава з доброю музикою.

Жертвували на скитальців: Бр. Св. Стефана, від 221 У. Н. Союзу $25; Зложили по $5: М. Мурашко, Т. Шпікула, І. Іванчук, П. Гринчишин, І. Марущак, П. Дідик, М. Беряк, І. Новіцький; Д. Максимюк $3; по $2: Ф. Васильовський, І. Брахар, І. Роїк, О. Вишиваний, І. Барабаш, І. Милер, І. Гайович А. Марцінковський; по $1: Г. Дацьків, М. Микитин, М. Сенів, М. Зуль, К. Падяк, М. Василовський, Я. Бас, Й. Коцовський, Г. Гарасим, І. Андрус, І. Кравс, М. Команишин, Й. Стайн, Е. Бабій, Т. Попадюк, П. Николишин, О. Забитко, Д. Хоркавий, М. Рощко, М. Токаревич, І. Арсений, І. Лучків, Р. Кобелецький, Д. Забияк, В. Горінь, К. Горбачевська, П. Плюта, М. Марущак, М. Рурка, М. Кметь, А. Олексій, В. Музика, д-р І. Смук, С. Паньків, Д. Білецький, М. Децик, М. Любезна, С. Куропась, Н. Николишин, Т. Василів, Р. Кілер, Б. Голоский, М. Ракуш, І. Коцур, М. Кульбіда, О. Милорадович. — Разом $129. — Відділ ч. 379 У. Н. С. (передав п. Семків) $5. — Разом $134.

М. Баран, рек. секр.

ВЕСТ КІНҐ ГАЙВЕЙ, САВТПОРТ, КОНН.

На допомогу скитальщині.

Товариство „Українська Хата" влаштувала новорічну забаву, підчас якої комітет перевів збірку на наших скитальців. Збирали: Марія Клупчак і М. Ґудзік. Щира дяка тим, що не забули при забаві за наших рідних. Зібрано $51.50 і вислано до ЗУАДКомітету.

Жертвували по $2: М. Ґудзік, П. Дутко, І. Кандит, С. Зелене, І. Маціровський; А. Ланґа $1.50; М. Ґудзік $1.25; по $1: М. Сендзік, М. Собашко, М. Чаплінський, І. Репко, М. Ґайда, М. Шапанський, А. Медвідь, К. Кокошка, Ю. Ванат, Ю. Гоголь, П. Клупчак, М. Репко, М. Ванат, П. Собашку, А. Швалюк, М. Боковчек, П. Ковальський, М. Качіґович, С. Стенкі, Л. Міхалек, І. Міхальскі, Ю. Качеґовнч, І. Чуйко, Ф. Дамелек, С. Пархімович, Л. Вієвіцький, Зданович, Остпонецький, І. Марущак, Кодольський, Срінський, Кареч, А. Пазідант, Н. Н., Н. Н., Н. Н., — Разом $48.75. — Дрібними $2.75. — Разом $51.50.

ПІДГОТОВЧЕ ЗІБРАННЯ ДОБРОВІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ ДЛЯ ЗУСТРІЧІ УКРАЇНСЬКИХ ІМІГРАНТІВ

Ню Йорк. — вівторок 8 березня відбулося в Українськім Переселенчім Осередку зібрання добровільних робітників, які заявили свою ґотовість виходити на зустріч ново прибуваючим імігрантам зі скитальщини в Европі, коли вони прибувають до нюйорської пристані. Справу реферував ген. директор ЗУАДК д-р В. Ґалан. Йшлося про те, щоб охотники, між якими є більша частина жінок, почували на собі обовязок солідарности і вважали свою працю як працю комітету, а не як особисту прислугу. Почуття, що охотники представляють ЗУАД Комітет, а не себе самих, доможе їм зрозуміти завдяння комітету й Переселенчого Осередку. Після основної дискусії над найменшими недомаганнями поділено працю охотників у причалі в середу, коли приїдуть імігранти кораблем Марін Флешер. Щоби в майбутності праця йшла більше здисципліновано, рішено улаштувати місячні зібрання добровільних робітників і заохочувати нових кандидатів голоситися до помочі при зустрічі імігрантів у причалах. Найближче зібрання в порозумінні з Обєднаним Комітетом Українських Товариств у Ню Йорку відбудеться після 13 березня.

ҐЕН. КЛЕЙ ПОТВЕРДИВ ВИРОКИ НА НІМЕЦЬКИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Берлін, 8 березня. Американський військовий губернатор Німеччини, ген. Л. Д. Клей, потвердив судові вироки на 19 німецьких воєнних злочинців, засуджених за вбивство около одного мільйона жидів. Тринадцять зі засуджених мають кару смерти.

З ХРОНІКИ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ А ЕВРОПІ.

(УБІ). — З розпорядження Американської Армії в останніх тижнях розв'язано два великі українські табори „Піонір" і „Ляґарде" в Ашаффенбурґу. З шістьох тисяч українців в Ашаффенбурзі 2,700 розїхались до 10 різних таборів, а інших перенесено до таборів „Артілері - Казерне" і „Боа Брюле" на терені Ашаффенбурґу.

Наприкінці минулого року за ініціятивою інж. А. Кішки в столиці Бельгії, Брюсель, створено окремий комітет, завданням якого є студіювати проблеми, зв'язані з українською еміґрацією в Бельгії та всебічно познайомлювати чужинців з українськими справами.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

„ЧЕРВОНИЙ ДЕКАН"—РІЧ ПРИРОДНА—З ЧЕРВОНИМИ.—Це Гюлет Джансон, Кентенберійський декан, кого називають „червоним" за його потурання політиці Кремля. Зізнаючи на процесі Віктора Кравченка в Парижі, завив, що йому совєтська влада заявила, що в Росії існує повна релігійна свобода.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

ҐРУПА — ЛИСТИ ДО:

17,368 Луців Йосифа і сина з с. Новосілки (Зборів) від жени Луців Анелі з Африки.

17,369 Бабій Анни з дому Мороз з с. Волосівки (Зборів), о. Володимира Андрушків зі Львова від Анни д. Стохової зам. Олійник Анни і Петра.

17,370 Совирда Розалії, Горуц Миколи з с. Фолюш (Ясло) від Совирда Григорія.

17,371 Гриник Ілька від Боднар Петра.

17,372 Забвоцький Федька з с. Грудня (Самбір) від Забвоцький Володимира.

17,373 Колган Йосифа від Бакаленко Марії.

17,374 Кревних і знакомих зі Снятина від Вакарук Петра.

17,376 Степчишин Марії зам. Семчишин з пов. Камінка Струмилова від дочки Стецьків Еви з с. Полонична.

17,377 Дробота Василя і його сина Степана з с. Ніша (Зборів) від Пуковський Володимира.

17,378 Яцик Семена та решта кревних з с. Піддубці (Рава Руська) від доньки Марії, Яцик Павлини.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE

P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 21. лютого 1949 року помер у 62. році життя

ДМИТРО ПАСЛАВСЬКИЙ,

довголітний член Бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл.

Покійний походив з села Купичволя, пов. Жовква, Зах. Україна. Полишив у глибокім смутку цілу свою родину.

Похорон відбувся 24. лютого при участи родини, членів від. 221 і знайомих з укр.: грекокатол. церкви на укр. цвинтар св. Николая. — В. Й. П.!

Т. Шпікула, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 12. березня, в годині 7. ввечір, в домі Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Просимо всіх членів, місцевих і позамісцевих, бути присутними на зборах, бо маємо кілька важних справ в користь Братства і Союзу. — За уряд: І. Жмутин, предс.; В. Мущинка, кас.; А. Хромяк, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 13. березня в годині 2 попол., в домі Лісного. — І. Шеґера, пр.; Л. Мартинець, кас.; Н. Лісний, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 421, повідомляє, що збори відбудуться 12. березня в українській галі на Проспект ул. в 8. годині ввечір. Просимо всіх членів прийти на квартальні збори. — За уряд: Т. Михнів, предс.; М. Шипенька, кас.; Ф. Чесьнік, секр.

БРОНКС, Н. Й. — Тов. Згода, від. 210, повідомляє своїх членів і члениць, що квартальні збори відбудуться в суботу, 12. березня, в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на час. Збори відбудуться там, де звичайно. — Т. Давидів, предс.; С. Завадовський, кас.; М. Франко, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Укр. Зап. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 12. березня, в годині 8. ввечір, в церковній галі при 7. вул. Просимо всіх прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження.—Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Перші квартальні збори Тов. Дністер, від. 361, відбудуться в суботу, 12. березня, під ч. 28 Іст 7. вул., точно в год. 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: Н. Левкович, предс.; І. Шемен, кас.; П. Кучма, фін. секр.; С. Левко, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Отсим подається до відома всім членам Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. березня, в годині 1. пополудні, в домівці У. Н. Дому, 847 Н. Френклин ул. — За управу: І. Чопик, гол.; С. Пилюк, скарб.; П. Іваш, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 15. березня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі. Обовязком кожного члена є прийти на збори в означений час. На зборах будуть рішені нові справи. — В. Бутковський, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.—Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 13. березня, в годині 1. пополудні, в домі Горожан, 847 Норт Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є багато справ до полагодження. — М. Параннч, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що перші квартальні збори відбудуться в суботу, 12. березня, в гали У. Н. Дому, 212 Фултон ул., в годині 7. ввечір. На порядку нарад буде звіт уряду і контр. комісії. Довгуючих членів просимо сповнити свій обовязок, щоб не наражуватись на суспензу. Нових кандидатів в члени принимаємо без вступного і без оплачування лікарських оглядин. — За уряд: А. Поливчак, пр.; П. Остапчук, фін. секр.; М. Маркович, кас.; С. Пограничний, р. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбудуться в суботу, 12. березня, в годині 7:30 ввечір, в галі укр. правосл. церкви, 675 Савт 19. вул. Просимо членів прийти на збори, бо маємо багато важних справ до полагодження. — Г. Дорошенко, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що квартальні збори відбудуться в суботу, 12. березня, в У. Н. Домі, 517 Галлет ул., точно в 7:30 ввечір. Обовязком кожного члена є прийти на квартальні збори, бо будуть важні справи до вирішення. — М. Галькевич, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 13. березня, зараз по другій Сл. Божій, в гали церковній, 2280 W. 7th. — За уряд: Н. Декан, предс.; В. Жук, кас.; Н. Вобечко, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. березня, в годині 2. пополудні, в галі парафіяльній, 45-47 Гову Еве., Пасейк. Просимо членів прийти на збори на час, бо є деякі справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — І. Живицький, пр.; Г. Яськів, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — Збори Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 216, відбудуться 13. березня точно в годині 2. пополудні в парафіяльній салі. Поминністю всіх члениць є прийти на ці збори. В проголошені вибору уряду на 1949 рік через помилку пропущено контр. комісію, а це: Анна Стефанюк і Параскевія Мацях. — А. Сіміцька-Заготинець, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Укр. Тов. Січ, від. 39, повідомляє усіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. березня, точно в годині 3. пополудні, в салі У. Н. Дому. На цих зборах будемо принимати нових членів до Тов. і до У. Н. Союзу. Просимо членів явитись на ці збори на час і вписати всі свої діти до своєї рідної організації. Обовязком кожного члена є привести зі собою хоч одного нового члена. На цих зборах є важні справи до полагодження. — І. Каменюк, рек. секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 12. березня, в домі Укр. Горожан на Wakeling St., точно в годині 7:30 ввечір. Просимо довгуючих вирівнати свої вкладки. — Т. Родинський, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ГРАБ МИХАЙЛО з Зашкова, пов. Львів, пошукує **ГРАБА МИХАЙЛА**, старого імігранта з цеї самої околиці. Зголоситися на слідуючу адресу:

PHILIP JASNOWSKI
R. D. No. 1, Sharpsville, Panna.

Шукаю рідного брата **ТИМОФІЯ КАРПЮКА**, родженого 1894 р. в Тучапи, Снятинщина (Sniatyn). Виїхав до Америки в 1913 році. До 1939 року знаходився в Oakland, California. Хто про него знає, або він сам, хай пише: WASYL KARPJUK, Tattershall-Thorpe Hostel, Coningsby, Lincs, England.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ОПОВІЩЕННЯ

У різних стейтах де Покійний Отець **ВОЛОДИМИР ТИТАР** був парохом, він мав звичку залишати свої речі, книжки, асекураційні поліси, ноти і гроші у деяких парохіян на сховок. Хто їх має, або хто знає де він покинув своє Завіщання-Тестамент, американські горожанські папери та де тепер живуть його дружина, діти й сестри, зволить ласкаво звідомити мене негайно для полагоди спадщини.

о. д-р ОНУФРІЙ
Т. КОВАЛЬСЬКИЙ,
Адміністратор,
P. O. Box 205, Ramey, Pa.

ТАРЗАН, ч. 2048. Тарзан на чатах.

Перший вистріл Редзіка схибив цілковито...

...та коли він упав під удар Тікара, він вистрілив знову з близької віддалі.

Полишивши молодого льва як убитого, Редзік звернув увагу на свою бланку, одначе вона щезла.

Підчас того, як він шукав за слідом по Джені, гострий слух малпочоловіка зачув далекі вистріли.